TeekensKarstens advocaten notarissen

Aangetekend
De Minister van Veiligheid en Justitie
ministerie van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301
2500 EH 's-GRAVENHAGE

De Minister van VWS
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20350
2500 EJ 's-GRAVENHAGE

De Minister van BZK
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Behandeld door	[redacted]
Telefoon	[redacted]
Mobiel	[redacted]
E-mail	[redacted]
Onze referentie	Vereniging S.O.R. Nederland - Staat der Nederlanden, 2021.37488, KL 4151-1871-2108
Uw referentie	Tijdelijke regeling maatregelen covid-19 - Sekswerkers
Plaats / Datum	Leiden, 26 maart 2021

URGENT: BRANDBRIEF

Excellentie,

Namens cliënten, de Vereniging S.O.R. Nederland en Stichting De Rode Paraplu vragen wij uw dringende aandacht voor het volgende. Cliënten verzoeken u om zo spoedig mogelijk de thans bestaande beperking op het uitoefenen van sekswerk en het gesloten houden van seksinrichtingen te heroverwegen en op te heffen. Dit verzoek wordt mede ondersteund door PROUD, de Vereniging Exploitanten Relax bedrijven (VER), Biz van Dam tot Stopera, BIZ-vereniging Warmoesstraat te Amsterdam, Trans United Europe, BIZ-vereniging Burgwallen te Amsterdam, Jorma Bos / Jessie (individuele sekswerker), Red Light United, Stichting Sexpower, Seksworks, PMW HVB en M.A. Scali namens SHOP Den Haag.

Cliënten, zowel sekswerkers als seksinrichtingen zijn onevenredig zwaar getroffen in zowel hun sociale als financiële positie als gevolg van de maatregelen. Dit wordt als volgt toegelicht.

Feiten en achtergrond

Op 28 oktober 2020 is de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 ondertekend, op grond waarvan het verbod tot sekswerken en tot openstelling van een seksinrichting van kracht is.

In de periode van 16 maart 2020 tot 1 juli 2020 was het verboden in verband met verscheidene Covid-19 maatregelen om seksinrichtingen te openen. Vanaf 23 maart 2020 tot 1 juli 2020 was het verboden om sekswerk uit te oefenen. Vanaf 5 tot en met 19 november 2020 moesten de seksinrichtingen sluiten, maar was sekswerk wel toegestaan. Op 15 december 2020 werden beide verboden opnieuw ingevoerd.

Op 3 maart jl. is aangekondigd dat contactberoepen zoals medewerkers in de uiterlijke verzorging en masseurs weer hun beroep uit konden oefenen. Enkel sekswerkers konden vanaf 3 maart 2021 hun beroep niet meer uitoefenen en seksinrichtingen bleven ook gesloten. Met de Tijdelijke regeling maatregelen Covid-19 is dit in ieder geval nog verlengd tot en met 20 april 2021, artikel 6.8, zevende lid, van de Tijdelijke regeling maatregelen Covid-19.

Willekeur

U heeft in de Tijdelijke regeling Covid-19 niet duidelijk gemaakt waarom de verruiming voor de uitoefening van contactberoepen niet geldt voor de werkzaamheden van sekswerkers, al dan niet binnen een seksinrichting. U heeft daarbij in de toelichting op de Tijdelijke regeling maatregelen Covid-19 vermeld:

> *"Uitgezonderd van deze verruiming zijn de sekswerkers. Bij dit contactberoep is fysiek contact met de klant namelijk onvermijdelijk en kunnen deze voorwaarden geen of onvoldoende soelaas bieden, gelet op de aard van de werkzaamheden, mede omdat de verwachting is dat de naleving minimaal zal zijn. Hiermee is gecontroleerde openstelling niet mogelijk en blijft het verbod van kracht."*

Daarbij is in een brief van 23 februari 2021 van minister van VWS aan de Tweede Kamer gesteld:

> *"Uitgezonderd van deze verruiming zijn de sekswerkers. Dit vanwege de bijzondere aard van het contact dat gepaard gaat met dit beroep en de ervaren moeilijkheden bij het opleggen van aanvullende verplichtingen als het werken op afspraak en het verstrekken van persoonsgegevens ten behoeve van bron- en contactonderzoek."*[1]

Onduidelijk is waarom deze aanvullende verplichtingen niet bij sekswerk gesteld zouden kunnen worden. Als gevolg van de uitzondering zal sekswerk illegaal plaatsvinden, waardoor er in het geheel geen controle en regulering zal zijn.

De stellingen uit bovengenoemde brief en de toelichting op de Tijdelijke regeling maatregelen Covid-19 zijn echter niet onderbouwd. Het is niet duidelijk welke adviezen hieraan ten grondslag liggen. Gelet op het feit dat schoonheidsspecialisten en masseurs vanaf 3 maart 2021 wèl weer aan het werk kunnen en daarbij ook fysiek contact met de klant onvermijdelijk is, waar blijkens de toelichting wel de mogelijkheid bestaat om versoepelingen toe te passen, zien cliënten wel degelijk mogelijkheden voor versoepelingen. De toelichting vermeldt:

> *"Het OMT adviseert hierover dat het versoepelen van activiteiten waarbij sprake is van individuele, laagfrequente deelname en waarbij slechts een-op-een contact is (met inachtneming van bronmaatregelen (zoals triage), collectieve maatregelen (zoals de veilige afstandsnorm en hygiënevoorschriften) en het gebruik van mondkapjes) te prefereren is boven*

[1] Brief van 23 februari 2021 van de minister van VWS aan de Tweede Kamer, 'Stand van zakenbrief Covid-19'.

TeekensKarstens advocaten notarissen

activiteiten waar groepen aan deelnemen en sociale groepen vermengen en persoonsverplaatsing op grote schaal plaatsvindt."

Cliënten begrijpen niet waarom in het geval van schoonheidsspecialisten en masseurs, waarbij ook sprake is van individuele, laagfrequente deelname en slechts een-op-een contact bestaat, wel sprake kan zijn van versoepelingen en waarom in het geval van sekswerk en het openstellen van seksinrichtingen dit niet mogelijk zou zijn. Immers indien sekswerk plaatsvindt in een seksinrichting kan sekswerk plaatsvinden op een veilige en hygiënische werkplek, waar door toezichthouders kan worden gecontroleerd op naleving van de maatregelen.

Reeds vorig jaar is door de S.O.R. NL en de VER een protocol opgesteld waarin is beschreven op welke wijze op een veilige manier gewerkt kan worden om het risico op verspreiding van Covid-19 te minimaliseren (**bijlage 1**). Dit protocol is ook gedeeld met het Ministerie van Economische Zaken (**bijlage 2**). Het Ministerie van Economische zaken stelde:

> *"In de definitie van contactberoepen in de adviesaanvraag worden sekswerkers uitgezonderd. Het OMT denkt dat hoewel het risico op overdracht van het virus in deze sector niet geheel weggenomen kan worden, deze uitzondering kan vervallen. De overweging daarbij is dat een verbod waarschijnlijk niet betekent dat er geen gebruik van de diensten wordt gemaakt en de risico's vermoedelijk beter beperkt kunnen worden wanneer sekswerkers toegestaan worden op de reguliere wijze te werken."*

Het is onduidelijk waardoor een gewijzigd inzicht is ontstaan. Vorig jaar juni concludeerde het OMT dat het risico op overdracht van het virus groter is wanneer sekswerk niet op de reguliere wijze uitgeoefend wordt – welk risico zich thans verwezenlijkt –dan het risico bij het uitoefenen van sekswerk op de wel reguliere wijze.

Bovendien heeft GGD Haaglanden informatiefolders verspreidt over de juiste wijze van werken (**bijlage 3**). Door toepassing van deze maatregelen, wat geborgd zou kunnen worden in de Tijdelijke regeling maatregelen Covid-19, wordt het risico verder beperkt.

Ten aanzien van het contact tussen een sekswerker en een klant wijzen cliënten erop dat dit gemiddeld laagfrequent plaatsvindt. Uit onderzoek van de GGD Amsterdam volgt:

> *"Klanten uit Nederland bezoeken vaker een raamprostituee dan klanten uit het buitenland. Uit de vragenlijst prostituees blijkt dat ongeveer de helft van alle klanten van raamprostituees uit het buitenland komt. Bij het bepalen van de bezoekersfrequentie is hiermee rekening gehouden. De mediaan voor bezoekersfrequentie ligt tussen 6 (vragenlijst klanten) en 7 (SOA-poli). De bezoekersfrequentie kan dus als volgt geschat worden: 6-7 bezoeken per klant per jaar."*[2]

Aldus is er sprake van een beperkt aantal bezoeken per jaar aan prostituees. De bezoekersfrequentie is lager dan de bezoekersfrequentie van een kapsalon, waar het aantal bezoeken per jaar gemiddeld 7,1 is.[3]

Gelet op de niet onderbouwde stelling dat aanvullende maatregelen niet mogelijk zouden zijn en daarom sekswerk (al dan niet op een veilige en verantwoorde manier in een seksinrichting) niet toegestaan zou kunnen worden, lijkt sprake te zijn van een willekeurige politieke keuze om sekswerk uit te sluiten van de contactberoepen die weer werkzaam mogen zijn.

---

[2] GGD Amsterdam, *In gesprek met de klant: een onderzoek naar klanten van prostituees en hun rol bij de aanpak van misstanden,* p. 28.
[3] ANKO, *Kiezen of verliezen: kom in beweging om de toekomst van jouw kapsalon veilig te stellen,* p. 12.

TeekensKarstens advocaten notarissen

Cliënten achten de huidige beperking op de uitoefening van sekswerk en het gesloten houden van seksinrichtingen in strijd met het verbod op willekeur, nu andere contactberoepen waarbij fysiek contact onvermijdelijk is wel uitgeoefend mogen worden en er sprake is van eenzelfde frequentie in deelname.

Proportionaliteit

Daar komt bij dat de sekswerkersbranche de zwaarst getroffen branche is door alle Covid-19 maatregelen die in het afgelopen jaar genomen zijn. Horeca heeft de mogelijkheid om af te halen of te bezorgen, en detailhandel kan ook onder bepaalde voorwaarden weer open, evenals alle andere contactberoepen.

Op basis van de huidige maatregelen is het voor sekswerkers onmogelijk op andere wijze inkomen te genereren. Daarnaast blijkt uit Kamervragen dat het moeilijk is voor sekswerkers om aanspraak te maken op verscheidene financiële steunmaatregelen.[4] Van alle sectoren zijn seksinrichtingen ook een van de zwaarst getroffen sectoren, immers het verbod op de openstelling van seksinrichtingen heeft geduurd van 15 maart tot 1 juli 2020, van 5 november 2020 tot met 19 november 2020 en vanaf 15 december 2020 tot heden, zonder zicht op enige verlichting van de maatregelen. Voor sekswerk gold dat dit verboden was van 26 maart 2020 tot en met 1 juli 2020 en vanaf 15 december 2020 tot heden. Daarmee worden seksinrichtingen en sekswerkers voor de langste periode van alle contactberoepen en inrichtingen getroffen vanaf het begin van de coronamaatregelen.

Tegelijkertijd is nagelaten om branchespecifieke financiële maatregelen te treffen. Geruime tijd was het niet mogelijk om op grond van de SBI-codering compensatie te krijgen voor seksinrichtingen. Voor sekswerkers is het nagenoeg onmogelijk om financiële compensatie te krijgen. Dit hangt mede af van de vorm waarin sekswerkers hun beroep uitoefenen, als ZZP-er of via een opting-in regeling. Zoals ook blijkt uit een artikel in Binnenlands Bestuur van prof. Dr. J. Dijkhuizen, blijkt dat veel opting-in sekswerkers geen bijstandsuitkering ontvangen, vanwege geld op een spaarrekening of een partner met inkomen. Een sekswerker die werkt op basis van opting-in is namelijk geen ZZP'er, maar ook geen werknemer. Daarbij dienen zij wel belasting te betalen, maar is er amper financiële steun voor hen. De vermogenstoets wordt ook niet toegepast bij een ZZP'er die een TOZO aanvraagt. Gelet op het gebrek aan financiële compensatie wordt veel prostitutie alsnog in de illegaliteit uitgeoefend.[5]

Feitelijk krijgt niemand die een opting-in regeling heeft noodsteun, doordat deze personen niet onder de NOW-regeling vallen en geen beroep op de TOZO kunnen doen. De gemeente Deventer heeft dit onderkend, op 9 juni 2020 is een raadsbesluit genomen waarin vermeldt staat (bijlage 4):

> *"Sekswerkers die werken in seksclubs via de opting-in regeling hebben geen recht op Tozo. Formeel ook niet op ondersteuning op grond van de Participatiewet. De opting-in regeling is een veel voorkomende werkwijze bij veel seksinrichtingen vanuit de belastingdienst. Het betekent dat deze sekswerkers als zelfstandige werkzaam zijn maar dat de eigenaar van de seksinrichting de afdracht van belastinggeleden* [sic.] *verzorgd* [sic.] *Er is sprake van een 'fictieve' dienstbetrekking. Hierdoor staan de betreffende sekswerkers niet ingeschreven als ZZP-er bij de Kamer van koophandel. Dat is een voorwaarde voor gebruik van de Tozo-regeling door ZZP-ers. Omdat ze in de praktijk dus wel als ZZP-ers gekwalificeerd kunnen worden, kiest de gemeente Deventer er wel voor om een uitkering te verstrekken.*
> *Hierbij worden de regels gehanteerd vanuit de Tozo uitkering, dus de partner-, vermogen- en kostendelerstoets worden vrijgelaten. Het is geen Tozo*

---

[4] Kamervragen 22 maart 2021 door de Leden Van Nispen en Van Dijk aan de Ministers van SZW en van V&J, kenmerk 2021Z04809.

[5] J. Dijkhuizen, *Sekswerker wordt illegaliteit in gedreven,* 3 maart 2021, Binnenlands Bestuur (https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/opinie/ingezonden/sekswerker-wordt-illegaliteit-in-gedreven.16251574.lynkx)

TeekensKarstens advocaten notarissen

uitkering maar een versoepelde regeling van de Participatiewet. Voorwaarde is wel dat de persoon ingeschreven staat in de gemeente Deventer, waarbij het ook tijdelijk een postadres mag zijn."

Dit citaat toont duidelijk aan dat sekswerkers tussen de wal en het schip vallen wat betreft de mogelijkheden tot het aanvragen van noodsteun. Daarbij is ook van belang dat sekswerkers gelet op het grote stigma op het werk, heel moeilijk ander werk kunnen vinden. Gelet op het ontbreken van een toereikende tegemoetkomingsregeling, in combinatie met de bijzonder lange duur van het verbod op sekswerk, is sprake van een disproportionaliteit.

Dit klemt te meer, aangezien sekswerkers aanzienlijk hogere lasten hebben. Zo zijn bijvoorbeeld de huurprijzen hoger, omdat sekswerkers geen loonstroken kunnen laten zien waardoor zij in aanmerking komen voor een sociale huurwoning. Veel verhuurders van woningen zullen ook niet willen verhuren aan sekswerkers uit angst voor prostitutie vanuit huis. Als gevolg daarvan komen sekswerkers vaker terecht in woningen met aanzienlijk hogere huren waar minder gegadigden voor zijn.

Subsidiariteit: alternatieven

Uit verscheidene onderzoeken blijkt dat het risico op uitbuiting en agressie aanmerkelijk kleiner is in seksinrichtingen dan op andere plaatsen.[6] Sekswerkers die op dit moment uit financiële nood gedwongen worden toch te werken, hebben momenteel, doordat dit niet vanuit seksinrichtingen plaatsvond, een hogere kans op uitbuiting en geweld.[7] Daarnaast is er minder bereidheid tot het doen van aangifte. Binnen seksinrichtingen kan gehandhaafd worden op het naleven van gezondheidsrichtlijnen van het RIVM door de GGD. Tevens kan gehandhaafd worden op eventuele aanvullende corona-maatregelen.

Conclusie

Cliënten ontvangen graag een nadere onderbouwing voor de keuze om sekswerk uit te zonderen van de openstelling van contactberoepen. Naar het oordeel van cliënten is het van groot maatschappelijk belang dat sekswerkers in een veilige en hygiënische omgeving met inachtneming van de noodzakelijke veiligheidsvoorschriften kunnen werken. Seksinrichtingen bieden zowel qua hygiëne als veiligheid de beste bescherming tegen verspreiding van het corona-virus en de beste bescherming tegen geweld en uitbuiting. Daarbij wordt de handhaafbaarheid, voorlichting, zorg en hulpverlening door het openen van seksinrichtingen verbeterd.

Cliënten menen dat door het verbod op uitoefening van sekswerk sprake is van een disproportionele last, mede gelet op het feit dat er geen branchespecifieke financiële compensatieregelingen zijn getroffen.

Cliënten gaan graag op zeer korte termijn, binnen een week na dagtekening van deze brief, met u in overleg over de wijze waarop op een veilige en verantwoorde manier seksinrichtingen open kunnen worden gesteld en sekswerkers weer aan het werk kunnen.

Wij vernemen graag van u.

Hoogachtend,

[redacted]

[redacted]

[6] Vgl. F.F. Bekken e.d., Centrum tegen Kinderhandel en Mensenhandel, *Daders van binnenlandse seksuele uitbuiting,* 2021, p. 20; Soaids Nederland, Aidsfonds, Proud, *Sekswerk en geweld in Nederland,* 2018, p. 40.
[7] M. de Jong, *Gegijzeld door nepagenten,* 17 maart 2021, De Telegraaf.

Hygiënemaatregelen ten tijde van COVID-19 voor seksbedrijven en sekswerkers

Om de sekswerkers, medewerkers en klanten te beschermen is het belangrijk om de juiste hygiënemaatregelen te nemen. Dit verkleint het risico op verspreiding van het coronavirus. Wij hebben de belangrijkste maatregelen op een rijtje gezet. Deze maatregelen gelden voor alle aanwezigen in de seksinrichting of werkplek. Raadpleeg de Hygiënerichtlijn voor seksbedrijven en sekswerkers voor alle basisregels zoals handhygiëne, materialen, werkwijzen en schoonmaken.

Algemene hygiënemaatregelen: Informeer ook klanten over de te nemen hygiënemaatregelen.

- Blijf thuis bij klachten en verzet de afspraak.
- Houd, wanneer mogelijk, 1,5 meter afstand.
- Schud geen handen.
- Pas op juiste wijze en momenten handhygiëne toe.
- Hoest en nies in de binnenkant van de elleboog.
- Gebruik papieren zakdoekjes. Gooi deze direct weg.
- Vermijd aanraking van het eigen gezicht: kom niet aan mond, neus en/of ogen.

Ziekteverschijnselen sekswerker

- Bij ziekteverschijnselen volg de adviezen van het RIVM en neem, indien aanwezig, contact op met je leidinggevende.
- Blijf thuis, ziek uit en zorg dat je anderen niet besmet. Je mag pas weer naar buiten als je 24 uur geen klachten meer hebt.
- Indien een gezinslid of huisgenoot ziek is, gelden de regels van het RIVM die hier zijn te vinden.
- Indien de sekswerker meer dan 24 uur ziekteverschijnselen heeft die passen bij het nieuwe coronavirus (luchtwegklachten en koorts en/of benauwdheidsklachten) kunt u een test aanvragen. U neemt hiervoor contact op met uw bedrijfsarts. Indien u geen bedrijfsarts heeft kunt u contact opnemen met uw huisarts of een arts van de GGD.
- U moet vanaf het moment dat de klachten ontstaan totdat de testuitslag bekend is, thuisblijven. Als u positief getest wordt, blijf dan ten minste 7 dagen thuis om uit te zieken. Als u daarna ook nog ten minste 24 uur klachtenvrij bent kunt u weer aan het werk.

Maatregelen

- Hanteer een strikt ziektebeleid conform de gezondheidsmaatregelen en communiceer dit duidelijk met klanten, medewerkers en (andere) sekswerkers.
- Het is vanaf nu nodig om een gezondheidscheck te doen bij jezelf en bij je klanten. Met een gezondheidscheck bedoelen we dat je voor het aangaan van de dienstverlening altijd checkt of jij gezond bent en of de klant geen klachten heeft die passend zijn bij het nieuwe coronavirus.Er is hiervoor een vragenlijst (zie hier rechts) opgesteld door het RIVM die gebruikt kan worden.
- Stel deze vragen waarneer mogelijk per telefoon of email en anders op 1,5 meter afstand.
- Hanteer eventueel looproutes en tijdschema's. Hanteer een deurbeleid, maak gebruik van een handthermometer, beperk het aantal personen in één ruimte zoveel als mogelijk en houd zo veel mogelijk 1,5 meter afstand tot anderen.
- Zorg voor voldoende niet-medische mondmaskers voor zowel klant als sekswerker. Gebruik deze op de juiste manier.
- Sekswerkers douchen of wassen zich voor en na iedere afspraak.
- Sekswerkers werken één-op-één of met een koppel die een huishouden delen.
- Sekswerkers en klanten vermijden elkaars 'vochtige adem zone' door werkzaamheden daar op aan te passen.
- Zorg voor voldoende ventilatie voor, tijdens en na de afspraak.

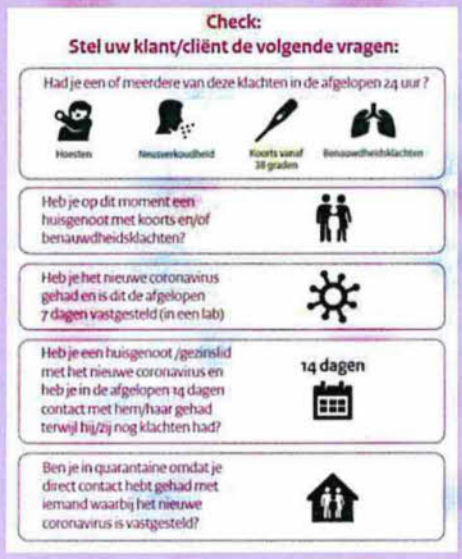

Schoonmaak

- Neem als uitgangspunt voor de basisschoonmaak en het desinfecteren het schoonmaakplan van de locatie of het schoonmaakschema uit de Hygiënerichtlijn voor seksbedrijven en sekswerkers
- Maak oppervlakken en handcontactpunten die veel worden gebruikt of aangeraakt meerdere keren per dag schoon, zoals toiletten, doorspoelknoppen, kranen, deurklinken, lichtknopjes.
- Gebruik voor de extra schoonmaak een allesreiniger, zoals vochtige schoonmaakdoekjes of een kant en klare gekochte allesreiniger in spuitflacon.
- Desinfecteer, naast de gebruikelijke objecten en oppervlakten ook de objecten en oppervlakten waarover zwaar geademd wordt.
- Vervang bedlinnen na iedere klant.
- Gebruik bij het schoonmaken schone wegwerpdoekjes, papier of was de doekjes na elk gebruik in de wasmachine.

Handen wassen

- Klanten en sekswerkers passen bij binnenkomst en aanvang van de afspraak handhygiëne toe. (wassen met vloeibare zeep of desinfecteren met een Ctgb toegelaten handdesinfecterend middel).
- Gooi de papieren handdoekjes in de afvalbak die in de nabijheid staat van de kraan.
- Pas handhygiëne toe zoals beschreven in de Hygiënerichtlijn. Denk hierbij aan: bij binnenkomst van een ruimte, na pauze, voor, tijdens en na verschillende klanten, voor het eten, na niezen en hoesten, na het toilet en als ze vuil zijn geworden.
- Was of desinfecteer de handen op de juiste manier Raadpleeg hiervoor de Hygiënerichtlijn.

Informatie voor contactberoepen

- RIVM, veilig werken voor contactberoepen
- RIVM, vragenlijst uitvragen klachten COVID-19
- RIVM, Wanneer thuis te blijven i.v.m. COVID-19

Voor vragen over het coronavirus: kijk op de website van de Rijksoverheid[1] of bel het informatienummer: 0800-1351

[1] https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19